

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Martinem Láníčkem v právní věci

žalobce: **F.K.**
státní příslušnost Ázerbajdžánská republika
zastoupený advokátem Mgr. Faridem Alizeyem
sídlem Stodolní 834/7, 702 00 Ostrava

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-318/ZA-ZA12-ZA14-2022 ze dne
15. září 2022, ve věci mezinárodní ochrany

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna právního zástupce žalobce **Mgr. Farida Alizeye**, advokáta sídlem Ostrava - Moravská Ostrava, Stodolní 7 se určuje částkou, jejichž výše a splatnost bude určena v samostatném usnesení.
- IV. Česká republika **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce je státním příslušníkem Ázerbajdžánské republiky a dne 16. 3. 2022 podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodnutím identifikovaným v záhlaví tohoto rozsudku (dále též „napadené rozhodnutí“) rozhodl, že se žalobci

mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona číslo 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

2. Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce včasnou žalobu, ve které navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. V žalobě namítl, že byl napadeným rozhodnutím zkrácen na svých právech, považuje jej za nezákonné a vadné. Žalovaný podle žalobce nedbal, aby přijaté řešení odpovídalo okolnostem případu, nebyly zohledněny všechny žalobcem uvedené skutečnosti, žalovaný nezjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu. Konkrétně žalobce namítl, že žádost o udělení mezinárodní ochrany podal z důvodu nesouhlasu s opětovným nástupem do armády. Přestože v 18 letech absolvoval povinnou vojenskou službu, byl v roce 2016 i přes svůj nesouhlas opětovně odveden do armády a v roce 2020 zase předvolán. Z důvodu nesouhlasu s opětovným nástupem do armády se žalobce začal skrývat před orgány a odjel do Kyjeva, kde před válkou podnikal. Obává se návratu do vlasti, protože ti, kteří jsou proti státu, jsou zavíráni do vězení a jsou považováni za zrádce. Podle žalobce nezjistil žalovaný dostatečné informace o zemi původu a dospěl k nesprávným a neaktuálním závěrům o tom, že horká fáze konfliktu v Náhorním Karabachu již pominula. V září 2022 přitom opětovně propukly boje mezi Arménií a Ázerbajdžánem, které si vyžádaly desítky mrtvých vojáků. Žalobce žalovanému rovněž vytýká, že sice na jednu stranu nepovažuje za pravděpodobné jeho trestní stíhání, na druhou stranu uvádí, že ázerbajdžánská legislativa takový postup umožňuje. Žalobce má za to, že žalovaný jeho situaci bezdůvodně zlehčuje.
3. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Ve vyjádření k žalobě zdůraznil, že aktuální judikatura nepovažuje konflikt v Náhorním Karabachu za důvod pro udělování mezinárodní ochrany. I kdyby se situace vyhrotila, tak žalobce tím nebude podle žalovaného bezprostředně zasažen, neboť před odjezdem žil v hlavním městě Baku, které je od nově vytyčených hranic mezi oběma stranami konfliktu značně vzdáleno. Podle dostupných informací nejsou známy případy trestů za vyhýbání se vojenské službě, a to vzhledem k úspěchu ázerbajdžánské armády a územním ziskům v Náhorním Karabachu.
4. Krajský soud v Ostravě k projednání věci nařídil ústní jednání, u kterého ustanovený zástupce žalobce namítl, že se žalovaný nezabýval zprávami o situaci navrátilců, když má informace, že existují zprávy o tom, že navrátilci jsou ohroženi na životě, případně jim hrozí uvěznění. Žalovanému vytkl, že nezjistil, jaký by měl osud žalobce při jeho návratu do země jeho původu, když je mediálně známo, že v zemi původu žalobce vládne autoritativní režim a v zemi původu žalobce jsou osoby, které jsou proti režimu, sankcionovány, uvězněny, případně i zavražděny. Vyjádřil přesvědčení, že žalobci hrozí nebezpečí v případě jeho návratu a jsou splněny podmínky minimálně pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný u jednání setrval na svém stanovisku a upozornil na zprávu ze dne 11. 7. 2022, která se zabývá možnostmi vycestování a návratu do vlasti a konstatuje se v ní svoboda pohybu.
5. Krajský soud v Ostravě přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení předcházející jeho vydání v mezích včas uplatněných žalobních bodů [§ 71 odst. 2 a § 75 odst. 2 zákona číslo 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“)] a dospěl k závěru, že žaloba důvodná není.
6. Rozhodující skutkové okolnosti zjistil krajský soud ze správního spisu. Podává se z něj, že žalobce (občan Ázerbajdžánské republiky) podal v České republice dne 16. 3. 2022 žádost o

udělení mezinárodní ochrany. Dne 22. 3. 2022 poskytl k žádosti základní údaje a uvedl, že je svobodný, děti nemá, o politiku se nezajímá a nemá politické přesvědčení. Ázerbajdžán opustil dne 6. 9. 2021, cestoval letecky do Kyjeva, na Ukrajině zůstal až do 7. 3. 2022 a měl zde povolený dlouhodobý pobyt za účelem podnikání (od 18. 11. 2021 do 26. 10. 2024). Pak jel vlakem do Polska a z Polska jej kamarád přivezl dne 16. 3. 2022 autem do České republiky. K důvodům žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce uvedl, že se nemá kam vrátit, protože sloužil v armádě, v letech 2011 až 2013 sloužil v Náhorním Karabachu, zase za ním přišli a předvolávali jej do armády. Proto odjel na Ukrajinu, aby nemusel podruhé sloužit v armádě, ale na Ukrajině začala válka, proto přijel do České republiky. Téhož dne proběhl se žalobcem pohovor, při kterém žalobce rozvedl svůj azylový příběh a dodal, že v 18 letech absolvoval základní vojenskou službu, poté si zajistil práci a normálně žil. Když došlo v roce 2016 ke konfliktu, znovu jej odvedli do armády a v roce 2020 jej začali opět předvolávat do armády. Policie jej terorizovala, skrýval se a když se to uklidnilo, tak odjel do Kyjeva. V roce 2020 dostal asi dvakrát předvolání na vojenskou správu poštou, potřetí přišla policie a přinesla předvolání od soudu, že má nastoupit do armády, což odmítl a začal se skrývat, našli jej ale v práci a řekli jeho šéfovi, že ho má propustit z práce, protože odmítl jít do armády. Pak musel pracovat příležitostně a měnit bydlení, aby jej nenašli. V září 2021 odjel na Ukrajinu, aby nemusel sloužit v armádě. Potíže na pasové kontrole neměl, zaplatil úplatek, aby jej pustili. Předvolání do armády z roku 2020 doložit nemůže, protože zůstal v Ázerbajdžánu, nemá mu jej ani kdo poslat, protože žil sám. Neví, jestli je v Ázerbajdžánu trestně stíhán, ale pokud by se vrátil, tak by byl souzen, protože odmítl jít do války. Na Ukrajině pracoval jako kuchař v restauraci a měl taky otevřený e-shop, přes který prodával mobilní telefony. Začala však válka, proto odjel do České republiky. Žalovaný doplnil podklady o informaci odboru azylové a migrační politiky (OAMP) o Ázerbajdžánu z července 2022 - „Bezpečnostní a politická situace v zemi, Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv“, zprávu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) - „Ázerbajdžán, Přehled údajů o zemi za rok 2021“ (ze dne 17. 5. 2022), zprávu Francouzského úřadu pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti ze dne 8. 10. 2020 - „Částečná mobilizace rezerv v Ázerbajdžánu v průběhu konfliktu v září - říjnu 2020“, Informaci Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska ze září 2021 - „Zpráva o zemi původu: Ázerbajdžán, Povinná vojenská služba“ a Informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 17. 12. 2018 (o vojenské službě). Žalobci byla dne 26. 7. 2022 dána možnost, aby se seznámil s podklady rozhodnutí.

7. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí žalovaného, kterým nebylo vyhověno žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce žádost o mezinárodní ochranu odůvodňoval obavami z nástupu do armády, resp. z trestního stíhání za vyhýbání se službě v armádě.
8. Uvedenou problematikou se žalovaný důkladně zabýval na straně 4 a 5 napadeného rozhodnutí, přičemž krajský soud považuje za logické, že se s ohledem na tvrzený azylový příběh zaměřil kromě aktuálních informací o Ázerbajdžánu také na zprávy týkající se povolávání záložníků do armády během vojenského konfliktu s Arménií v září až listopadu 2020. Závěr žalovaného učiněný na základě citovaných zpráv, podle kterého žalobce nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany v žádné z forem, považuje krajský soud za správný a přesvědčivý.

9. Obecně totiž platí, že odmítání vojenské služby samo o sobě nezakládá odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Aby mohlo být takové odmítání základní vojenské služby azylově relevantní, muselo by se opírat o konkrétní vážné důvody (např. zdravotní, reálně projevené politické nebo náboženské přesvědčení), které se však v případě žalobce z žaloby ani správního spisu nepodávají. Nutno zdůraznit, že branná povinnost je považována za legitimní požadavek každého státu kladený na jeho občany (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004 sp. zn. 5 Azs 4/2004, ze dne 7. 8. 2012 č.j. 2 Azs 17/2012-44, nebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2015 č.j. 6 Azs 113/2015-30).
10. Žalovanému nelze ani důvodně vytýkat, že se ve svém rozhodnutí nezabýval dočasným obnovením vojenského konfliktu o Náhorní Karabach v září 2022, jehož převážná část se míjela s vydáním napadeného rozhodnutí (k obnovení bojů došlo podle veřejných zdrojů ráno 13. 9. 2022). V době rozhodování krajského soudu již přímý vojenský konflikt neprobíhá a ani v jeho „horké“ fázi (září až listopad 2020, resp. září a říjen 2022) neměl charakter „totálního“ konfliktu, neboť míra svévolného násilí předmětného konfliktu nedosahovala takové úrovně, že by existovaly závažné důvody domnívat se, že v případě navrácení se do Ázerbajdžánu existuje reálné nebezpečí vážného ohrožení pouze z důvodu jeho přítomnosti na území (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 11. 2022 č. j. 7 Azs 228/2022-24, bod 11, či ze dne 18. 10. 2022, č. j. 1 Azs 172/2022-31, bod 22 nebo rozsudek ze dne 13. 10. 2022, č.j. 9 Azs 144/2022-38, bod 12).
11. Důvodem udělení azylu není sama o sobě ani hrozba trestního stíhání a postihu za nenastoupení vojenské služby. Potenciálně hrozící trestní stíhání pro nenastoupení vojenské služby zakládá azylově relevantní důvody jen tehdy, pokud je trestní sankce důsledkem toho, že se branec odmítne zúčastnit bojových operací odporujících mezinárodnímu právu, nebo že mu hrozí trest, jehož intenzita či způsob výkonu zakládá porušení lidských práv (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2016 č.j. 4 Azs 72/2016-29, body 15 a 16 nebo ze dne 11. 8. 2016 č. j. 2 Azs 135/2016-34). Takové skutečnosti však z podkladů shromážděných žalovaným nevyplynuly. Krajský soud sice souhlasí s tím, že pokud by se žalobce - ač povolán - v době vojenského konfliktu vyhýbal nástupu do armády, bylo by trestní stíhání předvídaným důsledkem takového jednání, jedná se však o standardní následek platný v řadě států, včetně České republiky (viz § 384 odst. 2 trestního zákoníku číslo 40/2009 Sb.). Podstatné pro účely tohoto soudního přezkumu však je, že z výpovědi žalobce ani ze spisu nevyplyvá, že by žalobci v této souvislosti měl hrozit trest smrti (ten ani není v Ázerbajdžánu přípustný - viz bod 1.5 zprávy OAMP ze dne 11. 7. 2022) nebo mučení či jiné nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, proto v jeho případě ani potencionální hrozba trestního stíhání nezakládá bez dalšího důvod pro udělení mezinárodní ochrany.
12. Krajský soud dodává, že nepřehlédl bod 1.4 Informace OAMP ze dne 11. 7. 2022, ve kterém se s odkazem na zprávu MZV USA ze dne 12. 4. 2022 uvádí, že přestože Ústava i trestní zákoník zakazují praktiky mučení a jiného krutého, ponižujícího a nelidského zacházení, tak se ve zprávách objevovaly věrohodné informace o využití těchto praktik bezpečnostními složkami a o neexistenci efektivních nezávislých nástrojů k vyšetřování a ke stíhání takových pachatelů. Platí však, že důvody pro udělení doplňkové ochrany v případě nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu lze shledat pouze tam, kde takové nebezpečí reálně a bezprostředně hrozí, nikoliv tam, kde vůbec nastat nemusí či

může nastat jedině v případě přidružení se jiných okolností nebo skutečností, které dosud nelze předjímat. Při rozhodování o mezinárodní ochraně správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění (rozsudek ze dne 18. 12. 2003 sp. zn. 5 Azs 22/2003, či usnesení ze dne 19. 10. 2020 č. j. 4 Azs 277/2018 - 60). Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je právě samotný žadatel (srov. např. usnesení ze dne 20. 6. 2013 č. j. 9 Azs 1/2013 - 38, či ze dne 11. 12. 2015 č. j. 5 Azs 134/2014 - 48). Je to totiž sám žadatel o mezinárodní ochranu, který nejlépe ví, z jakých důvodů opustil zemi původu, zda byl pronásledován a z jakých důvodů (rozsudek ze dne 7. 12. 2005 č. j. 4 Azs 151/2005 - 86). Z informací poskytnutých žalobcem žalovanému a uvedených v žalobě se nepodávají vodítka, která by nasvědčovala tomu, že by žalobce měl být po svém návratu do vlasti vystaven hrozbě nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání či proč by tam měl být mučen. Oporu ve zprávách o zemi původu nemají ani obavy žalobce z ohrožení navrátilců na životě, (srov. např. bod 4 informace OAMP ze dne 11. 7. 2022 o Bezpečnostní a politické situaci v zemi), přednesené rovněž poprvé až u ústního jednání, tedy po uplynutí lhůty pro vymezení žalobních bodů podle § 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s., které navíc žalobce ani ničím nedoložil. Konečně důvodem pro udělení mezinárodní ochrany nemůže být ani samotný původ žadatele ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005 čj. 3 Azs 303/2004-79). Krajský soud proto v tomto případě neshledal důvod napadené rozhodnutí zrušit ani z důvodu aplikace zásady „non-refoulement“.

13. Z výše uvedených důvodů krajský soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
14. Žalobci byl usnesením krajského soudu ze dne 12. 12. 2022 ustanoven zástupce z řad advokátů, jehož odměnu a hotové výdaje hradí podle § 35 odst. 10 s. ř. s. stát. Krajský soud ve třetím výroku přiznal zástupci žalobce co do základu právo na odměnu za zastupování žalobce a náhradu hotových výdajů s tím, že určení konkrétní výše vyčlenil samostatnému usnesení.
15. V posledním výroku rozhodl krajský soud, že Česká republika právo na náhradu nákladů řízení nemá, protože žalobkyně splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (viz usnesení o ustanovení zástupce ze dne 12. 12. 2022) a žalovaný byl v řízení úspěšný, pročež ani jednomu z účastníků nelze podle § 60 odst. 4 s. ř. s. uložit povinnost k náhradě nákladů řízení placených státem.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

Ostrava 27. února 2023

JUDr. Martin Láníček
samosoudce

